

Maak van de jaarafsluiting één groot drama

Vrolijke dramaopdrachten voor in de klas

Het afsluiten van het jaar is een periode van terugkijken, afronden en voorbereiden op wat er komen gaat. Met dramaopdrachten kunnen de kinderen de emoties die hierbij horen vormgeven zonder het afscheid te zwaar te maken. Laagdrempelige drama-activiteiten bieden de kans om samen met de kinderen het afgelopen schooljaar te evalueren.

TEKST: ESTHER ERDTSIECK-BLAASER FOTO'S: JIJ KAN HET OOK!

Laagdrempelige dramaopdrachten voor de afsluiting van het schooljaar.

Op praxisbulletin.nl:
 • reactiespel zomervakantie

Drama als middel

kerndoel 54

Leerkrachten gebruiken drama vaak bij socialevaardigheidsoefeningen. Deze oefeningen zijn dan een middel om het doel van de training te bereiken. Vaak wordt gedacht dat hiermee volledig voldaan wordt aan kerndoel 54: *De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.* Maar het is jammer om dramaoefeningen alleen te gebruiken bij socialevaardigheidstrainingen. Als je drama ook op andere momenten gebruikt, bijvoorbeeld vakoverstijgend of in dit geval als jaarafsluiting, worden de kinderen vaker uitgedaagd om creatief te denken en om hun fantasie te gebruiken.

Onderbouw

Afsluiting van het jaar, onzeker zijn mag

Aanspraak maken op de luisterhouding en het inlevingsvermogen van de kinderen.

Aan het einde van het schooljaar stromen de oudste kleuters door naar groep 3. De huidige groepsindeling verandert. Dat is spannend voor de oudste kleuters die naar groep 3 gaan én voor de kinderen uit groep 1 die na de vakantie oudste kleuter worden. Door een dramaopdracht te doen met onzekerheid als onderwerp maak je deze emotie bespreekbaar. De kinderen ervaren dat ze niet de enige zijn met dit gevoel.

Sara Sjaal

Leg uit dat iedereen wel een beetje zenuwachtig is als je iets voor het eerst doet. Een nieuwe situatie is altijd spannend. Neem een sjaal mee, maar laat die nog niet zien: Sara Sjaal. Sara is zenuwachtig, want ze is nog nooit bij deze kinderen geweest. De kinderen gaan haar helpen. Zeg steeds het versje van Sara Sjaal, waarin een commando is verwerkt. Voorbeelden van commando's zijn: in je handen klappen, op je hurken zitten, op je tenen staan, hoog in de lucht springen. Als de kinderen het commando goed uitvoeren, komt Sara Sjaal even tevoorschijn. ▶

Ik ben Sara Sjaal
 Wat hoor en zie ik allemaal?
 Willen jullie mij even zien?
 (commando) Dan kom ik misschien.

MET
 DRAMAOPDRACHTEN
 MAAK JE EMOTIE
 BESPREEKBAAR

Onderbouw

Vooruitkijken, hoe verplaatsen we ons in de vakantie?

Werken aan de verbeeldingskracht.

Als de school uit is, dan is het vakantie. Sommige kinderen zullen op vakantie gaan en andere kinderen blijven thuis. Bespreek met de kinderen op welke manieren zij zich in de vakantie zullen verplaatsen: te voet, met de fiets, met de trein, met de bus, met de auto, met de boot, met het vliegtuig? De kinderen staan in de kring. Een kind doet voor hoe het zich deze vakantie zal verplaatsen en de rest van de groep doet mee. Daarna doet het volgende kind voor hoe het zich gaat verplaatsen. Geef op alle voorgestelde manieren een positieve reactie en beeld het steeds op een vrolijke manier gezamenlijk uit, waardoor alle vakantievervoersmiddelen als speciaal ervaren zullen worden: een reis met het vliegtuig is net zo bijzonder als een wandeling naar oma.

Als verdieping van deze opdracht maakt de hele groep een wereldreis: laat de kinderen vertellen waar ze naartoe zouden willen gaan en maak zo een wereldreis met alle vervoersmiddelen. Speel het verhaal (de reis) uit met alle kinderen. Door instrumentale muziek toe te voegen zal de verbeeldingskracht toenemen. Gebruik hiervoor filmmuziek van Hans Zimmer of muziek van bijvoorbeeld René Aubry, beide te vinden op YouTube en Spotify.

Middenbouw

Afsluiting van het jaar, de emotie-kapstok

Vormgeven aan emoties en leren om hierop te reflecteren.

Wijs naast de deur van het klaslokaal een plek aan waar zich een denkbeeldige kapstok bevindt. Een kind komt door de deur zogenaamd uit het klaslokaal en loopt naar de kapstok. Het kind heeft een emotie bedacht en beeldt de handelingen in deze gemoedstoestand uit. Hij trekt bijvoorbeeld heel vrolijk, boos of verdrietig zijn jas aan, pakt zijn tas en loopt zogenaamd de school uit.

Speel dit een aantal keer met verschillende emoties, en pas de opdracht dan aan naar een samenwerkingsvorm. Een van de kinderen komt in de eigen gekozen emotie door de deur naar de kapstok. Zodra hij zijn jas aandoet komt een tweede kind op in dezelfde emotie. Door dit door meerdere kinderen te laten doen ontstaat er een 'groeps emotie'.

Deze opdracht geeft aanleiding tot nabespreken van het jaar. Stel vragen als: *Wanneer maakten we iets mee waardoor we vrolijk, zenuwachtig, teleurgesteld de deur uitgingen?* Bespreek als verdieping wanneer de emotie tijdens de schooldag veranderde. Vraag aan de kinderen bijvoorbeeld wanneer zij gespannen binnenkwamen en vrolijk vertrokken. Vervolgens spelen de kinderen de route na door zenuwachtig aan te komen, hun jas op te hangen, om daarna vrolijk de jas te pakken van de kapstok en te vertrekken.

Middenbouw

Vooruitkijken, de vakantiemassa

Samenspelen en samenwerken.

Vaak wordt er tijdens dramaopdrachten gewerkt in kleine groepjes. Werk eens met een grote groep om het vermogen tot samenspel en samenwerking te vergroten. Speel een scène op de camping. De kinderen gaan een voor een de speelvloer op in een personage dat bij de situatie past. De kinderen bepalen zelf wat voor personage zij spelen. Dit bedenken ze alleen. Ze improviseren wanneer ze beginnen te spelen. Geef aan wie wanneer op mag komen.

TIP
Spreek altijd een duidelijk stopteken af. Als een scène even niet goed loopt, kun je 'inbreken' en aanwijzingen geven.

Tijdens de scène kunnen personages elkaar ontmoeten. Niemand mag de scène verlaten en iedereen moet doorspelen, maar de kinderen houden wel rekening met elkaar wat betreft handeling en geluid. Tik kinderen aan die hardop mogen spreken. Je kunt het geluid ook weer 'uitzetten'. Zo voorkom je te veel lawaai en chaos. Geef aan welk personage de camping, dus de speelvloer, verlaat, waardoor de scène ook weer duidelijk afloopt. De scène kan op talloze plaatsen plaatsvinden: op een strand, in een zwembad, in een speeltuin. Elke locatie geeft weer inspiratie voor nieuwe personages. ▶

Bovenbouw

Terugkijken, het schooljaar in één minuut

Hilariteit en spelplezier.

Besprek in de groep wat er allemaal is gebeurd dit schooljaar. Wat is er geleerd, welke projecten zijn er gedaan? In kleine groepjes bedenken de kinderen vervolgens een scène van drie minuten die een belangrijk moment tijdens het schooljaar representeert. Dan spelen de kinderen alle scènes, direct achter elkaar, op chronologische volgorde. In de volgende ronde spelen alle groepjes hun scène nogmaals, maar mag deze maar twee minuten duren. In de derde ronde wordt de speeltijd geminimaliseerd tot één minuut. Het doel is dat de kinderen alles reduceren tot de essentie van de scène. Uiteraard zal het de spelkwaliteit niet ten goede komen, maar dat geeft niet. Hilariteit en spelplezier zijn belangrijker bij deze spelvorm.

SAMENWERKING, CONCENTRATIE, VERBEELDING, ACTIE-REACTIE. HET ZIT ER ALLEMAAL IN!

Bovenbouw

Vooruitkijken, de zomer als reactiespel

Een reactiespel is een opdracht waarbij ieder kind een kaartje krijgt met een korte doe-opdracht. Door goed naar elkaar te kijken en naar elkaar te luisteren, weten de kinderen wanneer ze aan de beurt zijn. Reactiespelen worden vaak gebruikt om begrip te trainen. Maar met kleine aanpassingen in de handelingen, leg je de nadruk op dramatische expressie. Op praxisbulletin.nl kun je een reactiespel downloaden waarbij de kinderen verschillende emoties en handelingen van een zomervakantie uitspelen. Samenwerking, concentratie, verbeelding, actie-reactie; het zit er allemaal in!

Activiteit aanpassen aan doelgroep

De besproken dramaopdrachten zijn verdeeld over de onder-, midden- en bovenbouw. Maar voel je vooral niet geremd om een opdracht voor een andere bouw aan te passen en voor je eigen groep te gebruiken.

- De vooruitkijkopdracht van de onderbouw kan uitstekend gebruikt worden als warming-up voor een dramales met de oudere kinderen. Door de uitdagende filmmuziek zullen zij al snel in de stemming komen. Na deze opdracht kunnen zij een van de vervoersmiddelen in drietallen uitwerken tot een korte scène.
- De emotie-kapstok kun je met de kinderen van de onderbouw doen. Begeleid hen meer in de emoties. Voor deze leeftijdsgroep geven de basisemoties blij, boos, bang en verdrietig voldoende uitdaging om te spelen.
- De vakantiemassa is ook een leuke opdracht voor de bovenbouw. De oudere kinderen kunnen al meer improviseren en zullen zo meer invulling geven aan de karakters. Om samenspel te stimuleren, kunnen zij zelf bepalen wanneer zij hardop spreken of niet.
- Het terugbrengen van een scène naar de essentie zal voor jongere kinderen lastiger zijn. Daarom is de werkvorm *tableau vivant* hier een mooie variatie op. De spelers bevriezen een bepaalde handeling, waardoor een levend schilderij ontstaat. Kinderen moeten zo goed nadenken over het uitbeelden van de handeling en dus over de essentie van de gebeurtenis.

Dramalessen geven, jij kan het ook

Net zoals drama het ene kind minder moeite kost dan het andere, ligt het geven van dramalessen de ene leerkracht ook meer dan de andere. Maar je zult zien dat hoe vaker je drama geeft, hoe gemakkelijker en prettiger het gaat aanvoelen. Laat je inspireren door bestaand materiaal, maar ook door de creativiteit van de kinderen. Dramalessen gaan niet over goed of fout doen, maar over ervaren en beleven.

Meer informatie

- *Erdtsieck-Blaaser, E., Jij kan het ook!*, Uitgeverij Het Mooiste Boek, 2017.
- Informatie over het boek, de muziek en masterclasses voor leerkrachten: jijkanhetook.nl.

Esther Erdtsieck-Blaaser studeerde in 2000 af als docent Drama. Zij ontwikkelt en geeft met een team gastdocenten vanuit Dramacoach dramalessen in het onderwijs. Zij traint leerkrachten en schreef Jij kan het ook!, een inspiratieboek met muziek voor dramalessen aan kinderen.